

Begrippenlijst

Tenzij uitdrukkelijk anders aangegeven, betreffen de navolgende omschrijvingen alleen de strafrechtelijke context.

Afdoening door het Openbaar Ministerie

Beslissing van het Openbaar Ministerie over de afhandeling van een op het parket ingeschreven strafzaak. De belangrijkste OM-afdoeningen zijn het sepot en de transactie. Dit zijn in principe zgn. eindbeslissingen, d.w.z. dat de verdachte niet (verder) vervolgd zal worden voor de in deze zaken vermelde strafbare feiten. Ook kan het OM de zaak naar een ander parket overdragen of samen met een of meer andere zaken gevoegd aan de rechter voorleggen. Voegingen en overdrachten zijn geen eindbeslissingen.

Soms wordt ook de beslissing van het OM om tot dagvaarding van de verdachte over te gaan tot de OM-afdoeningen gerekend.

Afdoening door de rechter

Beslissing van de rechter over een aan de rechter voorgelegde zaak. Het gaat hierbij eerst om de ongeldigheid van de dagvaarding, de onbevoegdheid tot kennisname van het strafbare feit, de niet-ontvankelijkheid van het OM en de aanwezigheid van redenen tot schorsing van de vervolging. Als één van deze situaties zich voordoet, spreekt de rechter zich (nog) niet uit over de zaak zelf. Formeel gaat het hier dan ook niet om eindbeslissingen: er kan opnieuw worden gedagvaard, de zaak kan aan een welbevoegde rechter worden voorgelegd (als die er is) en de schorsing kan worden opgeheven.

Alleen als geen van de vier genoemde situaties zich voordoet spreekt de rechter zich over de zaak uit. De rechter kan dan besluiten tot vrijspraak of afwezigheid van alle schuld, of overgaan tot schuldigverklaring van de verdachte met oplegging van de op het feit gestelde straf of maatregel. Dit zijn in principe eindbeslissingen: de zaak is geëindigd en de uitspraak van de rechter kan alleen worden aangetast door het aanwenden van de toepasselijke rechtsmiddelen.

Antecedent

Voorafgaand feit (omstandigheid, handeling, uitspraak enz.) met betrekking tot de gevolgen of gevolgtrekkingen die eruit voortvloeien of waartoe het aanleiding geeft, of waarnaar b.v. een gelijksoortig feit beoordeeld kan worden (Van Dale). In hoofdstuk 3 (paragraaf 3.6) wordt een andere definitie gehanteerd. Het HKS bevat zowel de aangiftegegevens van misdrijven, als de persoonsgegevens van de verdachten daarvan. Tegen een verdachte kunnen een of meer processen-verbaal zijn opgemaakt. Een tegen een verdachte opgemaakt proces-verbaal wordt in de HKS-analyse aangeduid met de term 'antecedent'.

Arrest

- 1 Benaming van de uitspraken van de Hoge Raad en de gerechtshoven, vergelijkbaar met vonnissen van de arrondissementsrechtbanken en kantongerechten.
- 2 Tot 1 september 1995 de op één na zwaarste straf in het jeugdstrafrecht. De maximale duur van de arreststraf bedroeg 14 dagen, het minimum was 4 uur. De arreststraf werd als regel ten uitvoer gelegd in een tuchtschool, maar dat kon ook elders.

Arrestant

Iemand die door de politie is aangehouden en is overgebracht naar een plaats voor verhoor (politiebureau). Doorgaans in het kader van aanhouding en in verzekeringstelling, maar ook zij die na te zijn ontlucht uit een penitentiaire inrichting en zij die met het oog op tenuitvoerlegging van een al dan niet vervangende vrijheidsstraf door de politie worden aangehouden, worden tot de arrestanten gerekend tot het moment dat zij (weer) in een penitentiaire inrichting zijn opgenomen.

Arrondissementsrechtbank

Rechtscollege dat in eerste aanleg kennis neemt van alle misdrijven waarvoor niet een andere rechter is aangewezen, alsmede van enkele specifiek aangeduide overtredingen. Daarnaast nemen zij in hoger beroep kennis van de daarvoor vatbare vonnissen door de kantonrechters in strafzaken in eerste aanleg gewezen. Er zijn in Nederland negentien arrondissementsrechtbanken. Wordt korthedshalve ook wel aangeduid met 'de rechtbank'.

Behandelinrichting

Een van de twee onderscheiden typen van justitiële jeugdinrichtingen. Rijksinrichting of particuliere inrichting voor opvoeding en verzorging of voor buitengewone behandeling voor jeugdigen. Behoudens enkele andere categorieën van jeugdigen, worden hier jeugdigen opgenomen aan wie door de strafrechter de maatregel "plaatsing in een inrichting voor jeugdigen" is opgelegd. (Tot 1-9-95: plaatsing in een inrichting voor buitengewone behandeling (pibb) of jeugd-tbr). Het tweede type is de opvanginrichting.

Beleidssepot

Beslissing van het Openbaar Ministerie om niet tot (verdere) vervolging over te gaan op gronden aan het algemeen belang ontleend, hoewel de zaak wel tot een schuldigverklaring zou kunnen leiden. Dus niet omdat men de zaak 'niet rond krijgt' (technisch sepot).

Cassatie, in cassatie gaan

Gewoon rechtsmiddel dat in daartoe in aanmerking komende gevallen door partijen kan worden ingesteld tegen handelingen, arresten, vonnissen en beschikkingen van gerechtshoven, arrondissementsrechtbanken en kantongerechten. Daarnaast kan de procureur-generaal bij de Hoge Raad een eis tot 'cassatie in het belang der wet' instellen. Tegen arresten van de Hoge Raad is cassatie niet mogelijk. Cassatie niet mogelijk zolang een ander gewoon rechtsmiddel (verzet of hoger beroep) openstaat of heeft opengestaan. Bij toewijzen van de eis in cassatie vernietigt de Hoge Raad de bestreden handeling, uitspraak of beschikking wegens schending van het recht of verzuim van vormen, voorzover die leiden tot nietigheid. De feiten zelf staan niet meer ter discussie. Tenzij zulks

apert overbodig is, wordt de zaak dan verwezen of teruggewezen om opnieuw recht te doen met inachtneming van het arrest van de Hoge Raad.

Dagvaarding

Officieel geschrift waarbij de verdachte wordt medegedeeld wanneer en bij welk gerecht een zaak tegen hem of haar ter terechtzitting wordt behandeld. De dagvaarding bevat naast een opgave van de door het Openbaar Ministerie op te roepen getuigen en deskundigen ook de tenlastelegging: een opgave van het (de) te behandelen strafbare feit(en) waarvan betrokkene wordt verdacht.

De dagvaarding wordt betekend door uitreiking van een gerechtelijk schrijven, doorgaans door de post. In bijzondere (spoedeisende) gevallen kan de dagvaarding door de politie worden uitgereikt. Indien de verdachte in verband met een strafzaak rechtens van zijn vrijheid is beroofd, geschiedt de uitreiking door personeel van de inrichting waar hij/zij verblijft.

Delict

Strafbaar feit: een gedraging of complex van gedragingen waarop een strafbepaling uit het Wetboek van Strafrecht of een andere wet van toepassing is of kan zijn. In de Nederlandse wetgeving worden twee soorten delicten onderscheiden: misdrijven en overtredingen.

Dwangmiddelen

Een breed scala van strafprocesrechtelijke bevoegdheden om – anders dan door tenuitvoerlegging van straf – inbreuk te maken op rechten en vrijheden van bijzondere personen, met name van verdachten. Er wordt onderscheid gemaakt tussen algemene dwangmiddelen, die gedurende het hele verloop van het strafproces kunnen worden toegepast, en bijzondere dwangmiddelen, die alleen kunnen worden toegepast in de fase van het strafproces waarvoor zij zijn toegekend.

Enkelvoudige kamer

Alleensprekende rechter, in tegenstelling tot de meervoudige kamer, die uit meer rechters bestaat. Kantonrechters in strafzaken vormen altijd een enkelvoudige kamer. Bij de arrondissementenrechtbanken kent men de politierechter, de economische politierechter en de kinderrechter als enkelvoudige kamer. Ook bij de gerechtshoven en de Hoge Raad worden in bijzondere, door de wet bepaalde gevallen, enkelvoudige kamers geformeerd.

Formele capaciteit

Geeft aan hoeveel personen in een inrichting kunnen worden opgenomen. Ruimten die bestemd zijn voor het ondergaan van disciplinaire maatregelen door de inrichtingsbevolking (zoals straf- en isoleercellen) worden bij het bepalen van de formele capaciteit niet meegerekend.

Gedetineerde

Persoon ten aanzien van wie de tenuitvoerlegging van een vrijheidsstraf of een vrijheidsbenemende maatregel in een penitentiaire inrichting plaatsvindt.

Gerechtelijk vooronderzoek (gvo)

Fase in de vervolging waarin, om de zaak tot klaarheid te kunnen brengen, verdergaande bevoegdheden nodig zijn dan die de officier van justitie ten dienste staan, maar die de rechter-commissaris in strafzaken wel heeft. Het gerechtelijk vooronderzoek staat dan ook onder leiding van de rechter-commissaris. Het gvo wordt doorgaans ingesteld op vordering van de officier van justitie, maar ook de verdachte kan er om vragen, terwijl de rechter-commissaris ook ambtshalve tot het instellen van een gvo kan overgaan.

Gerechtshof

Rechtscollege dat het hoger beroep behandelt tegen de daarvoor vatbare vonnissen die in eerste aanleg door de arrondissementsrechtbanken in zijn rechtsgebied zijn gewezen. Er zijn vijf gerechtshoven in Nederland. Wordt kortheidshalve ook wel met 'het hof' aangeduid.

Gevangenis

Penitentiaire inrichting voor de opnemings van personen die tot een vrijheidsstraf zijn veroordeeld. Tot de inwerkingtreding van de Penitentiaire Beginselenwet (1-1-99) uitsluitend voor gevangenisstraffen (en, op verzoek van de gevangene, aansluitende vervangende hechtenis). Tot gevangenisstraf veroordeelden aan wie tevens de maatregel van terbeschikkingstelling met bevel tot verpleging van overheidswege is opgelegd, kunnen na het einde van de vrijheidsstraf in een gevangenis verblijven, zolang opname in de voor hen bestemde plaats niet mogelijk is.

Gevangenisstraf

Soort vrijheidsstraf. Was oorspronkelijk van een zwaarder karakter dan de andere vrijheidsstraf: hechtenis. Thans zijn de verschillen echter gering. De gevangenisstraf is levenslang of tijdelijk. De minimale duur van de tijdelijke gevangenisstraf is één dag, het maximum is vijftien jaar. Onder bepaalde strafverzwarende omstandigheden kan dit maximum worden verhoogd tot ten hoogste twintig jaar. Tot 1-1-99 werd gevangenisstraf in principe in de gevangenis ondergaan.

Halt (Het alternatief)

Lik-op-stukbenadering van jeugdigen die voor het eerst met de politie in aanraking komen bij enkele vormen van lichte criminaliteit. Door een bepaalde opdracht uit te voeren wordt er geen strafrechtelijk gevolg aan het vergrijp verbonden.

Hechtenis

Soort vrijheidsstraf. Was oorspronkelijk van een lichter karakter dan de andere vrijheidsstraf: gevangenisstraf. Thans zijn de verschillen echter gering. De duur van de hechtenis is minimaal één dag en maximaal één jaar. Onder bepaalde strafverzwarende omstandigheden kan dit maximum worden verhoogd tot ten hoogste één jaar en vier maanden. Er bestaan ook nog voorlopige hechtenis en vervangende hechtenis. Tot 1-1-99 werd hechtenis (ongeacht de duur) in een huis van bewaring ondergaan.

Heenzending

Ontslag uit voorlopige hechtenis door het Openbaar Ministerie van personen bij wie wel gronden voor een bevel tot voorlopige hechtenis aanwezig blijven, maar worden vrijge-

laten omdat de (onvoldoende) celcapaciteit beschikbaar moet blijven voor zwaardere gevallen. Geschied(t)(de) soms al voordat tot tenuitvoerlegging van het bevel tot bewaring wordt overgegaan, terwijl soms ook van het vorderen van een bevel tot voorlopige hechtenis wordt (werd) afgezien.

Hoge Raad der Nederlanden

In burgerlijke zaken en strafzaken het hoogste rechtsprekende orgaan in Nederland. Neemt kennis van (en behandelt) de eis tot cassatie tegen de daarvoor vatbare handelingen, uitspraken en beschikkingen van lagere rechtsprekende organen. Neemt tevens in eerste en laatste aanleg van ambtsmisdrijven en ambtsovertredingen van begaan door leden van de Staten-Generaal, ministers en staatssecretarissen. Wordt korthedshalve ook wel aangeduid als Hoge Raad.

Hoger beroep

Gewoon rechtsmiddel dat voor partijen openstaat tegen daarvoor vatbare vonnissen van arrondissementsrechtbanken en kantongerechten in eerste aanleg geweest. Het hoger beroep tegen vonnissen van de arrondissementsrechtbanken wordt behandeld door het gerechtshof binnen welks rechtsgebied de rechtbank ligt. Het hoger beroep tegen vonnissen van de kantongerechten wordt behandeld door de arrondissementsrechtbank binnen welks rechtsgebied de het kantongerecht ligt.

Huis van bewaring

Penitentiaire inrichting voor de tenuitvoerlegging van vrijheidsstraffen, voorzover het strafrestant bij het onherroepelijk worden van het vonnis niet meer bedraagt dan drie maanden en degenen ten aanzien van wie een vrijheidsstraf wordt ten uitvoer gelegd en die in afwachting zijn van plaatsing in een gevangenis of penitentiaal programma. Daarnaast inrichting voor tenuitvoerlegging van preventieve en vervangende hechtenis, voor vreemdelingenbewaring, voor het huisvesten van gegijzelden en voor het opnemen van tbs-gestelden met dwangverpleging en andere personen die krachtens een rechterlijk bevel of door het openbaar gezag van hun rechtens van hun vrijheid zijn benomen en voor wie geen andere plaats is aangewezen of voor zolang opname in de voor hen bestemde plaats niet mogelijk is.

Tot de inwerkingtreding van de Penitentiaire Beginselenwet per 1-1-99 was het huis van bewaring de aangewezen plaats voor het ondergaan van hechtenis (ongeacht de duur), militaire detentie en voor opnemings van de hierboven genoemde andere categorieën van personen.

Inverzekeringstelling

Vrijheidsbeneming gedurende een termijn van ten hoogste drie dagen, bij dringende noodzakelijkheid eenmaal voor ten hoogste drie dagen te verlengen. Vindt doorgaans plaats op het politiebureau. Is alleen mogelijk als er sprake is van ernstige bezwaren tegen de verdachte en deze verdacht wordt van een strafbaar feit waarvoor voorlopige hechtenis is toegelaten. (Tot 1-10-94 was de maximumduur van de inverzekeringstelling tweemaal twee dagen.)

Kantongerecht

Rechtscollege dat in eerste aanleg kennis neemt van het misdrijf stroperij (art. 314 Sr) indien de verdachte bij de aanvang van de vervolging tenminste 18 jaar is, en van alle overtredingen waarvan de kennisneming niet aan een andere rechter is opgedragen. Er zijn thans 61 kantongerechten in Nederland.

Meerderjarige verdachte

Verdachte die ten tijde van het plegen van het delict 18 jaar of ouder is.

Meervoudige kamer

Kamer van een gerecht die uit ten minste drie rechters bestaat. De meervoudige kamer bij de arrondissementsrechtbanken en de gerechtshoven behandelt de strafzaken die niet door een enkelvoudige kamer worden behandeld.

Melding

Kennisgeving aan de politie dat er (vermoedelijk) een delict heeft plaatsgevonden. De melding kan mondeling, schriftelijk, telefonisch of op andere wijze plaatsvinden. Het melden geschiedt veelal door of namens het slachtoffer of door een getuige.

Minderjarige verdachte

Verdachte die ten tijde van het plegen van het delict de leeftijd van 18 jaar nog niet heeft bereikt.

Misdrijven

Categorie van strafbare feiten welke in het algemeen ernstiger worden geacht dan de andere categorie die wordt aangeduid als overtredingen. Misdrijven kunnen in het algemeen strenger worden bestraft dan overtredingen. De wet bepaalt of een strafbaar feit als misdrijf of overtreding moet worden aangemerkt. Op enkele uitzonderingen na worden misdrijven in eerste aanleg behandeld door de arrondissementsrechtbanken.

Ondertekend document

Door de politie opgesteld schriftelijk document terzake van een delict. Veelal gaat het om een proces-verbaal van aangifte dat door de aangever is ondertekend, maar het kan ook gaan om andere documenten.

Ontslag van (alle) rechtsvervolging

Uitspraak van de rechter die volgt als het door het OM ten laste gelegde wel bewezen wordt verklaard, maar dat dit niet een strafbaar feit is of dat de dader niet strafbaar is voor dat feit.

Ontvluchting

Zich onttrekken aan detentie uit een inrichting of tijdens vervoer van of naar de inrichting.

Openbaar Ministerie

Onderdeel van de rechterlijke macht dat is belast met de strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde en enkele andere bij de wet vastgestelde taken. In het bijzonder gaat het om de opsporing en vervolging van strafbare feiten en het ten uitvoer leggen van vonnissen in strafzaken.

Opgehelderd misdrijf

Misdrijf waarbij tenminste één verdachte bij de politie bekend is, ook al is deze voortvluchtig of ontkent hij het feit te hebben gepleegd.

Ophelderingspercentage

Het percentage van de delicten waarvoor door de politie (of andere opsporingsdienst) proces-verbaal is opgemaakt dat is opgehelderd. Ophelderingspercentages worden ook voor afzonderlijke (categorieën van) delicten berekend.

Opvanginrichting

Een van de twee typen van justitiële jeugdinrichtingen. Rijksinrichting of particuliere inrichting voor het ondergaan van voorlopige hechtenis van minderjarige verdachten en voor de tenuitvoerlegging van jeugddetentie. Daarnaast is de opvanginrichting ook aangewezen voor vreemdelingenbewaring voor minderjarigen en voor het huisvesten van jongeren die wachten op plaatsing in een behandelinrichting (het andere type justitiële jeugdinrichting).

Overdracht

Het Openbaar Ministerie bij een bepaald gerecht gaat over tot overdracht van een zaak aan het Openbaar Ministerie bij een ander gerecht indien het van oordeel is dat het 'eigen' gerecht niet bevoegd is over de zaak te oordelen, of indien de beslissing tot vervolging en berechting naar het oordeel van het OM beter bij dat andere, eveneens bevoegde, gerecht kan plaatsvinden. Ook kan overdracht naar een buitenlands gerecht plaatsvinden.

Overtredingen

Categorie van strafbare feiten welke in het algemeen minder ernstig worden geacht dan de misdrijven. Overtredingen kunnen in het algemeen minder streng worden bestraft dan misdrijven. De wet bepaalt of een strafbaar feit als misdrijf of overtreding moet worden aangemerkt. Op enkele uitzonderingen na worden overtredingen in eerste aanleg behandeld door de kantongerechten.

Penitentiare inrichting

Verzamelnaam voor gevangenissen en huizen van bewaring.

Plaatsing in een inrichting voor buitengewone behandeling

Strafrechtelijke maatregel voor jeugdigen. Kon tot 1-9-1995 worden opgelegd. Sinds die tijd vervangen door de maatregel 'plaatsing in een inrichting voor jeugdigen' (PIJ). De maatregel kon worden opgelegd wanneer de verdachte niet strafbaar was vanwege ontoerekeningsvatbaarheid door een gebrekkige psychische ontwikkeling of een ziekelijke stoornis van de geestvermogens. Dit is thans één van de gronden voor het opleggen van de maatregel PIJ.

Plaatsing in een inrichting voor jeugdigen (PIJ)

Strafrechtelijke maatregel voor jeugdigen sinds 1-9-1995. Behalve in het geval van niet strafbaarheid van de verdachte door ontoerekeningsvatbaarheid, kan de maatregel ook worden opgelegd in andere gevallen waarbij sprake is van een gebrekkige psychische ontwikkeling of ziekelijke stoornis van de geestvermogens. De maatregel kan alleen

worden opgelegd indien er sprake is van een misdrijf waarvoor voorlopige hechtenis is toegelaten en de veiligheid van anderen (of de algemene veiligheid van personen of goederen) dit vereist. De maatregel is gericht op een zo gunstig mogelijke verdere ontwikkeling van de verdachte. De maatregel geldt voor de tijd van twee jaar, maar deze tijd kan onder voorwaarden nog met ten hoogste twee maal twee jaar worden verlengd.

Politie

Overheidsorgaan dat belast is met de daadwerkelijke handhaving van de rechtsorde en het verlenen van hulp aan hen die deze behoeven. In het verband van deze publicatie gaat het hierbij vooral om de opsporing van strafbare feiten.

Proces-verbaal (pv)

Ambtsedig opgemaakte schriftelijke weergave van het voorgevallene. Bij de politie gaat het vooral om processen-verbaal van aangifte, van het verhoor van verdachten en het horen van getuigen en deskundigen. Ook van het gerechtelijk vooronderzoek en de terechtzitting wordt proces-verbaal opgemaakt.

Rechter

Lid van een arrondissementsrechtbank. Er zijn 'gewone' rechters, kinderrechters, politierechters en economische politierechters. Ook: verzamelterm voor alle met rechtspraak belaste rechterlijke ambtenaren.

Rechterlijke macht

Verzamelnaam voor de leden van het Openbaar Ministerie en de met de rechtspraak belaste rechterlijke ambtenaren, zoals kantonrechters, rechters bij de arrondissementsrechtbanken, raadsheren bij de gerechtshoven en de Hoge Raad en de presidenten en vice-presidenten van de verschillende rechtscolleges.

Rechtsmiddel

Alleen door het aanwenden van rechtsmiddelen kan men tegen uitspraken en beschikkingen van een gerecht opkomen. Er wordt onderscheid gemaakt tussen gewone rechtsmiddelen (verzet, hoger beroep, cassatie tegen uitspraken en hoger beroep en bezwaarschrift tegen beschikkingen) en buitengewone rechtsmiddelen (cassatie in het belang der wet en herziening tegen uitspraken). De wet bepaalt wie onder welke voorwaarden welk rechtsmiddel kan aanwenden.

Reclassering

Instantie die zich ten doel stelt door haar inspanningen een aantoonbare bijdrage te leveren aan de herinpassing van reclasseringscliënten in de samenleving. Daarmee wordt tevens beoogd herhaling van strafbaar gedrag te voorkomen. Dit doet zij door onderzoek en rapportage omtrent de persoon en omstandigheden van de verdachte of veroordeelde, het opstellen van plannen van aanpak om de gestelde doelen te bereiken, het uitoefenen van begeleiding en toezicht tijdens de uitvoering daarvan en het toezicht op de uitvoering van taakstraffen.

Schikking

Regeling waarbij, indien de verdachte aan de in het schikkingsvoorstel gestelde voorwaarden voldoet, het recht tot strafvervolgning vervalt. Wordt ook aangeduid als transactie.

De wet bepaalt in welke gevallen door wie een schikkingsvoorstel gedaan kan worden en welke voorwaarden daarbij kunnen worden gesteld. De meest gestelde voorwaarde is het betalen van een geldsom aan de staat. De andere voorwaarden betreffen afstand van in beslag genomen voorwerpen, overgave van voorwerpen die vatbaar zijn voor verbeurdverklaring overgave van het wederrechtelijk verkregen voordeel en gehele of gedeeltelijke vergoeding van de toegebrachte schade. Wordt door sommige strafrechtjuristen gezien als een bijzondere vorm van het niet in de wet geregelde voorwaardelijk sepot.

Schuldigverklaring

Uitspraak van de rechter waarbij het bewezen verklaarde is ten laste gelegd, dit een strafbaar feit is en de verdachte daarvoor strafbaar is.

Sepot

Beslissing van het Openbaar Ministerie om de verdachte niet of niet verder te vervolgen voor de in de beslissing genoemde (strafbare) feiten. Er wordt onderscheid gemaakt tussen technische sepots en beleidssepots.

Slachtoffer

Persoon of instantie tegen wie het strafbare feit is gericht of die de gevolgen van het strafbare feit rechtstreeks heeft ondervonden.

Staande magistratuur

De leden van het Openbaar Ministerie. Wordt zo genoemd omdat zij tijdens de terechtzitting staande het woord voeren.

Strafduur

Duur van de door de rechter opgelegde vrijheidsstraf. Soms wordt alleen de duur van het onvoorwaardelijke deel van de vrijheidsstraf bedoeld, waarbij geen rekening gehouden wordt met aftrek wegens voorarrest en vervroegde invrijheidstelling. Worden deze wel in aanmerking genomen dan spreekt men wel van de 'werkelijke strafduur', dat wil zeggen de tijd die veroordeelde na de uitspraak van de rechter van zijn vrijheid is (blijft) ontnomen.

Strafrechtspleging

Al wat te maken heeft met de opsporing, vervolging en berechting van strafbare feiten en het ten uitvoer leggen van vonnissen, arresten en beschikkingen terzake van strafbare feiten. Soms wordt het begrip beperkt er uitgelegd en betreft het alleen de handelingen van het Openbaar Ministerie en de rechter in een strafzaak.

Strafzaak

In het algemeen: een aan het Openbaar Ministerie ter (verdere) afhandeling voorgelegd proces-verbaal tegen één verdachte wegens een of meer strafbare feiten. Door voeging van strafzaken ontstaat één nieuwe zaak, bestaande uit de oorspronkelijk afzonderlijke zaken.

Technisch sepot

Beslissing van het Openbaar Ministerie waarbij wordt afgezien van (verdere) vervolging omdat men de zaak tegen de verdachte 'niet rond krijgt' en er dus geen schuldigverklaring kan volgen. De andere sepots zijn de beleidssepots.

Terbeschikkingstelling (tbs)

Maatregel die door de rechter kan worden opgelegd indien er bij de verdachte tijdens het plegen van een misdrijf sprake was van een gebrekkige ontwikkeling of ziekelijke stoornis van de geestvermogens, zonder dat hij niet strafbaar is omdat het feit hem niet kan worden toegerekend. Tbs kan alleen worden opgelegd bij door de wet aangeduide misdrijven. In het algemeen gaat het om misdrijven waarop een gevangenisstraf van tenminste vier jaar is gesteld, maar er zijn ook nog enkele specifiek aangewezen misdrijven. Voorts moet de veroordeelde gevaar opleveren voor anderen of voor de algemene veiligheid van personen of goederen.

Transactie

Zie schikking.

Verdachte

Voor het begin van de vervolging is de verdachte een persoon tegen wie uit feiten en omstandigheden een redelijk vermoeden van schuld aan een strafbaar feit voortvloeit. Daarna is de verdachte degene tegen wie de vervolging is gericht.

Vervroegde invrijheidstelling (VI)

Het vervroegd in vrijheidstellen van een tot vrijheidsstraf veroordeelde volwassene wanneer bij een onvoorwaardelijk deel van de vrijheidsstraf van ten hoogste een jaar een half jaar plus een derde van de rest is verstreken. Wanneer het onvoorwaardelijk deel langer is dan een jaar vindt de vervroegde invrijheidstelling plaats nadat tweederde van de tijd is verstreken. De VI geschiedt van rechtswege, maar onder bepaalde voorwaarden kan de VI op vordering van het Openbaar Ministerie worden uitgesteld of achterwege gelaten. (Tot 1-1-1987 gold een regeling van voorwaardelijke invrijheidstelling)

Voeging ter berechting/voeging ter zitting

Loopt tegen een verdachte meer dan een strafzaak tegelijk (en zijn tegen hem dus onder verschillende parketnummers zaken aanhangig), dan kan het Openbaar Ministerie die zaken 'ter berechting voegen', waarbij het uit elk van die zaken een of meer feiten ten laste legt.

Bij de 'voeging ter zitting' vindt hetzelfde plaats, alleen op een ander tijdstip, namelijk wanneer tegen dezelfde verdachte in een andere zaak reeds een dagvaarding is uitgegaan. De dagvaarding in de gevoegde zaak roept de verdachte op tegen dezelfde dag en tijd als in de eerste dagvaarding. Ook kan de voeging nog plaatsvinden na aanvang van het onderzoek ter terechtzitting tot het requisitoir van het Openbaar Ministerie. De rechter beslist ter zitting of tot gevoegde behandeling van de zaken wordt overgegaan.

Voeging ad informandum

Het Openbaar Ministerie kan ook een strafzaak 'ad informandum voegen' bij een andere, waarin al een dagvaarding tegen dezelfde verdachte is uitgebracht of nog zal worden uitgebracht, zonder die dagvaarding aan te vullen. Bij voeging ad informandum worden de gevoegde zaken, anders dan bij een sepot, wel aan de rechter voorgelegd, die ze bij het vaststellen van de strafmaat laat meewegen.

Voorwaardelijke invrijheidstelling jeugdigen

De rechter die de straf jeugddetentie heeft opgelegd kan te allen tijde de jeugdige voorwaardelijk, met een proeftijd van ten hoogste twee jaar, in vrijheid stellen.

Vonnis

Uitspraak van de rechtbank ter terechtzitting die als eindbeslissing in een strafzaak geldt. Overigens betekent het wijzen van een vonnis niet altijd het definitieve einde van de zaak. Wanneer bijvoorbeeld de rechtbank de dagvaarding nietig verklaart kan het OM een opnieuw dagvaarden. Wanneer de rechtbank zich onbevoegd acht kan het OM de zaak bij de wel bevoegde rechter (als die er is) aanbrengen, etc. Ook het aanwenden van rechtsmiddelen leidt tot een vervolg. Maar in alle gevallen waarin vonnis wordt gewezen, eindigt op dat moment de behandeling van de zaak.

Voorwaardelijke straf

Straf of deel van een straf, die pas wordt ten uitvoer gelegd wanneer de veroordeelde zich niet aan de gestelde voorwaarden houdt. De wet spreekt overigens niet van voorwaardelijke straffen, maar over (delen van) straffen die voorwaardelijk niet worden ten uitvoer gelegd. Er wordt een proeftijd vastgesteld die nooit langer dan drie jaar kan duren.

Vrijspraak

Uitspraak waarbij de rechter oordeelt dat het ten laste gelegde feit niet bewezen is en/of niet bewezen is dat de verdachte het feit gepleegd heeft.

Vreemdelingenbewaring

Inbewaringstelling van vreemdelingen op grond van art. 26 van de Vreemdelingenwet. Vreemdelingenbewaring vindt in het algemeen plaats in een Huis van Bewaring.

Wachtenden tbs-inrichtingen

Gedetineerden die in een penitentiaire inrichting verblijven totdat zij in een tbs-inrichting kunnen worden opgenomen. Voor jeugdigen geldt een overeenkomstig verblijf, waarbij de jeugdige in afwachting van plaatsing in een behandelinrichting verblijft in een opvanginrichting.

Zittende magistratuur

De met rechtspraak belaste rechterlijke ambtenaren. Wordt zo genoemd omdat de rechters tijdens de terechtzitting blijven zitten als zij het woord voeren.

